
KRUGUERSKÝ
MASAKR
KDYŽ TICHO HOR
VYSTŘÍDÁ
KRVEPROLITÍ…
PŘELOŽILA
JANA ZATLOUKALOVÁ
LUCIANO LAMBERTI

KRUGUERSKÝ
MASAKR

LUCIANO LAMBERTI

KRUGUERSKÝ MASAKR

PŘELOŽILA
JANA ZATLOUKALOVÁ

FOBOS

© Luciano Lamberti
c/o Schavelzon Graham Agencia Literaria
www.schavelzongraham.com

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.

Translation © Jana Zatloukalová, 2026
Cover © Lukáš Tuma, 2026
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2026

ISBN 978-80-277-8542-1 (pdf)

Kůň zvedne hlavu od pastvy a kopyty udeří do plochých kamenů na úbočí svahu.

Vzápětí oblohu nad ním rozčísne padající meteorit. Jeho světlo je tak intenzivní, že z noci dělá den. Prolétne nebem, zanechává za sebou jasnou stopu a s výbuchem dopadá na vrchol nedaleké hory.

Kůň se zájmem sleduje místo dopadu a nepřestává žvýkat. Teď se musí napást co nejvíc: až napadne sníh, bude o čerstvou potravu nouze. Ovšem záře meteoritu na kopci ho zaujala natolik, že se po chvilce váhání dává na pochod. Kráčí po stezce vinoucí se mezi skalami a nízkými trnitými keři, která ho vede do horského sedla, mezi vrcholy jedné z hor.

Tam plane meteorit, napůl zaražený do země, uprostřed čerstvě vytvořeného kráteru. Ještě je obklopen mračnem prachu, ovšem jeho pronikavý jas se nedá přehlédnout.

Kůň se dívá a dívá. Vidí, jak meteorit pulzuje, pravidelně se zažíhá a zhasíná, jako by dýchal.

V následujících dnech je koňovi čím dál víc špatně. Nemá hlad, nemůže spát, bolí ho v krku, jako by se mu tam zapíchl nějaký trn, a sotva dýchá. Chce se napít vody v naději, že se mu uleví, a vydá se k potoku, ale když se k němu nahne,

přední nohy se mu podlomí, padne na bok a už nemá sílu vstát.

Z nebe se snáší sníh a zvolna pokrývá jeho tělo souvislou vrstvou.

Když sníh po dvou měsících roztaje, z koně už nezbývá nic než vysušená kůže a hromádka kostí.

Meteorit nahoře na kopci zhasl, stejně jako jednou vyhasnou žhnoucí uhlíky v každém ohništi, a podobá se teď obyčejnému kameni, kterých je kolem spousta.

Zvířata z okolí však vědí, že jím není, a neodvažují se k němu ani přiblížit. Dny ubíhají, slunce do něj praží, dešťové kapky ho svlažují, den se střídá s nocí a na povrchu kamene se pomalu usazuje hlína, z níž posléze vyraší tráva.

Život trávy ovšem nemá dlouhého trvání a všechna stébla záhy usychají…

1

KRYSY

Šestadvacátého června roku 1987 vstávala paní Rosalesová s pocitem, že musí upéct koláč. Nevyhnutelně. Přesně takhle to oznámila panu Rosalesovi, který zůstal v posteli a snažil se ještě zabrat. Bylo velmi chladné ráno, dva pod nulou a okna se zevnitř mlžila. Minulou noc padal sníh, a když paní Rosalesová odhrnula závěsy, otevřel se před ní výhled na zasněženou scenerii hor. Dechberoucí. Jedno ze slov, která toho rána použila.

„Dechberoucí krajina," řekla manželovi.

Její manžel byl velmi nervózní muž nevelkého vzrůstu. Pevně stiskl víčka a na okamžik zatoužil po tom, aby se jeho žena vypařila jako vzduch, aby do ní uhodil blesk nebo se na ni zřítil strop. Ale nic z toho se nestalo. Jeho manželka se oblékla – s velkým rámusem a malými ohledy, ostatně

jako vždy –, a odebrala se do kuchyně uskutečňovat své přihlouplé plány s koláčem a vyhlížením na „dechberoucí" krajinu, zatímco on se marně snažil ještě si chvilku zdřímnout.

Paní Rosalesová rozdělala oheň v železných kamnech, na plotnu postavila konvici s vodou a sedla si ke stolu, kde začala sepisovat seznam toho, co bude na svůj koláč potřebovat. Mohla klidně upéct jakýkoliv jiný koláč, aniž by k tomu musela mít seznam, jenže tento koláč měl být obzvlášť výjimečný.

- Půl tuctu vajec
- Litr mléka
- Mouka s práškem do pečiva
- Slazené kondenzované mléko
- Smetana
- Pomeranč (kůru na strouhání)
- Cukr (ten má)
- Jed na krysy

V tom okamžiku se zarazila. Napsala „jed na krysy". Na co ho potřebuje? Aha, už si vzpomíná: krysy. Ne v domě, ale v boudě vzadu, kde mají sekačku na trávu, zahradnické nůžky a vůbec všelijaké jiné zahradnické náčiní. Je to takový přístřešek z pozinkovaného plechu. Každou chvíli pan Rosales na nějakou narazí. Občas některou rozšlápne nebo rozetne sekerou vedví, ale jako by jich vůbec neubývalo. Je to hnus. Vzpomněla si, že v noci se jí o krysách zdálo. Stovky, tisíce, ba miliony se prohánějí po domě, zatímco

oni spali, vyškrábaly se na postel, vlezly jí pod noční košili a rejdily jí po těle bezpočtem drobných tlapek s dlouhými drápy.

Potřásla hlavou. Ta představa byla natolik intenzivní a zřetelná, až jí připadalo, že se jí to jen nezdálo. Že to opravdu zažila. Slova „jed na krysy" dvakrát podtrhla a poté se zvedla, aby si připravila maté. Když si vychutnávala první doušek, vestoje u kredence, velkým kuchyňským oknem se zahleděla ven do kraje. Hory se svými strmými kamenitými svahy, jejichž bělost se na tu dálku zdála až neposkvrněná, se tyčily vzhůru. Pokud Bůh existuje, vypadal by přesně takhle. Jako hory. Bílý a nedozírný, zahalený do majestátního klidu, s energií dřímající uvnitř, jako spící obr. Modrý a bílý. Dechberoucí.

Několikrát si ještě dolila maté a pak si oblékla kabát. Péřový s kapucí, obula si kozačky, popadla rukavice, na hlavu si narazila vlněnou čepici a krk omotala tlustou šálou. Nákupní seznam si strčila do kapsy, a než odešla, zavolala směrem k ložnici:

„Alberto, jdu do konzumu."

„Cože?"

„Že jdu do konzumu. A už taky konečně vstávej!"

„Nech mě sakra na pokoji, huso hloupá!" zakřičel na ni manžel.

Usmála se pod vousy. Otevřela dveře a vyšla na ulici.

Zatímco si natahovala rukavice, rozhlížela se po zasněženém Krugueru. Nikde ani živáčka a ticho jako v hrobě.

Ve dnech, kdy se konala slavnost, na ulicích vyhrávala muzika už od samého rána. Lidé se procházeli mezi

pojízdnými stánky, které pod girlandami pestrobarevných praporků nabízely typické pokrmy, fotili se, projížděli se na koni, dávali si u Frenkella čokoládu nebo dováděli ve sněhu.

Ovšem teď ulice zela prázdnotou. Bílá a pustá, zavalená pořádnou vrstvou prvního sněhu letošní zimy.

Mraky se trochu rozestoupily, což stačilo k tomu, aby skulinou mezi nimi pronikly sluneční paprsky. Ale místo toho, aby prohřály vzduch, se zdálo, že ho ještě více ochladily. Paní Rosalesová bydlela v Krugueru už skoro třicet let, ale nikdy si nezvykla na takový chlad, který se jako ostrá břitva zařezává hluboko pod kůži a proniká až do morku kostí. Ani na krysy, na ty krysy, co…

Zavrtěla hlavou. Proč si zrovna teď vzpomněla na krysy?

Kráčela po zasněžené cestě z udusané hlíny, mezi jehličnany prohýbajícími se pod sněhovou nadílkou. Mohla jet autem, ale nestálo by to za to. Konzum byl o dva bloky dál a vytahovat jejich stařičkého dodge, nastartovat ho a čekat, až se mu zahřeje motor, by pro ni znamenalo větší úsilí než tam dojít pěšky. A navíc se při chůzi mohla rozhlížet po krajině. V neforemném zimním oblečení si připadala jako robot, co se učí chodit. Mrazivý vzduch a pomyšlení na její plán (ten úchvatný koláč) ji naplňovaly dobrou náladou.

Než došla do cíle, potkala se s paní Fuentesovou, která se zrovna vracela z krámu s taškou v ruce. Na chvíli se spolu zastavily. Paní Fuentesová měla na tváři červené šmouhy. Evidentně se chtěla namalovat, ovšem výsledek dopadl žalostně. Vypadala jako klaun se stařeckou demencí.

„Kam jdeš, Marto?“

„Však vidíš, jdu do konzumu.“

„Já zrovna odtamtud jdu. Dneska je ale zima, co? Na víkend předpovídají deset pod nulou," prohlásila paní Fuentesová.

Jako by nás to mělo nějak zvlášť zajímat, pomyslela si paní Rosalesová, ale nic neřekla.

„Dívala ses včera večer na *Nezkrotnou*?" zeptala se paní Fuentesová. „Tam bylo panečku horko!"

„No jo, vidíš. Ta Verónica se nezastaví před ničím!"

„To ne! Nevěřila jsem svým očím! Co tam v té divočině vyvádějí."

„Jo, jo, taková je nespoutaná láska, drahoušku."

„Musela jsem se zvednout a jít si pro sklenici vody."

„No jo."

Na chvíli se odmlčely.

„Musím zabít ty krysy," pravila paní Rosalesová. „Jsou všude, naprostá hrůza!"

„Ano, to bude nejlepší," řekla paní Fuentesová, aniž by ji poslouchala, dočista ztracena ve spletitých zákrutech svých rozháraných myšlenek.

„Tak jo, vidíme se."

„Jen jdi, Marto. Hodně štěstí."

Pokračovala dál k obchodu, a než k němu došla, ještě dvakrát si vzpomněla na krysy. Poprvé měla pocit, že jedna z nich zůstala jaksi „zapomenuta" v jejím spodním prádle a teď se tam zuřivě zmítá a hází sebou na všechny strany. Jak odporné! Díkybohu to byla jen prchavá vize a záhy se rozplynula. Podruhé si představila, jak krysy žerou koláč. V duchu viděla, jak se zoufale rvou o každičký kousíček, až z něj nezbylo víc než hrstka drobků.

Zazvonila na zvonek u zamřížovaného okénka a starý Di Paolo si dal hezky načas, než se přišoural, vláčeje za sebou nohy v rozšmajdaných kožených pantoflích. Toho rána vypadal taktéž nepřítomně. Ucho měl pořádně pořezané a ze zranění mu vytékala černá hustá krev, která mu smáčela krk a vpíjela se do pyžama. Paní Rosalesová si toho nevšímala. Nakoupila suroviny na koláč a nakonec požádala o ten nejsilnější jed na krysy.

„Mám jenom tenhle," řekl starý Di Paolo a podával jí černou lahvičku se šroubovacím uzávěrem. „Je to prášek, příšerně hořkej. Stačí dvě lžíce a je vymalováno."

Zabalil lahvičku do plastového sáčku.

Když přišla domů, Alberto už byl na nohou. Dřepěl v jídelně, v rukou třímal pár bot a zíral na ně tak upřeně, jako by to byla jediná věc, která ho drží při životě. Naproti pohovce se nacházel barevný televizor, na němž se v dobrých dnech daly chytit kanály 8 a 12. Zrovna vysílali zprávy.

„Upeču ten nejlepší koláč na světě," oznámila mu paní Rosalesová.

„Tak to jó," odpověděl jí manžel.

Paní Rosalesová rozklepla vejce a vyšlehala je. Pozvolna do nich přilévala mléko a přisypávala mouku. Při takových výjimečných příležitostech by se jí opravdu hodil šlehač, ale pro pana Rosalese to byl jen nepotřebný výdaj. Samozřejmě že on koláče nepekl. On je pouze s velkou chutí pojídal. Při míchání těsta paní Rosalesová nijak zvlášť nepřemýšlela, maximálně jí hlavou proběhla nějaká myšlenka, nesoudržná a nezřetelná (krysy požírající koláč, krysy v přístěnku za domem, krysy po celém domě),

pak otevřela lahvičku s jedem a hodila dvě vrchovaté lžíce prášku do těsta. Kdyby dala méně, nemělo by to takový účinek. Kdyby dala víc, pachuť zrezlého kovu by přehlušila všechny ostatní chutě a celé dílo by zničila. Dvě lžíce jsou tak akorát, starý Di Paolo má pravdu. Všechno důkladně promíchala, navrch nastrouhala pomerančovou kůru a strčila to do trouby.

Sedla si k manželovi, společně si dali maté a čekali, až bude koláč hotový. Po chvíli přišel jejich syn, sedmnáctiletý mladík, a žuchl na pohovku vedle nich s očima upřenýma na televizi.

Venku byl nádherný den.

2

HRANIČNÍ MEZ

PROGRAM ZIMNÍCH SNĚHOVÝCH SLAVNOSTÍ,
šestadvacátého června roku 1987:

9:00 Přivítání a úvodní proslov Rodolfa Wairona.
9:30 Hry na náměstí. Ranní slosování loterie Bingo. Horká čokoláda.
11:00 Skákání v pytli. Soutěže pod širým nebem, taneční zábava a tombola.
12:30 Požehnání a oběd.
14:00 Promítání filmu *Krokodýl Dundee* ve společenském sále kulturního domu.
16:00 Vystoupení tanečního souboru *Znovuzrození*.

17:00 Odpolední slosování loterie Bingo. Horká čokoláda.
18:00 Hledání pokladu.
20:00 Večeře ve společenském sále kulturní ho domu. Vystoupení hudební skupiny *Trubadúři*.
21:00 Promítání filmu *Top Gun* ve společenském sále kulturního domu.

DOMINGO SILVA

„Něco se šuškalo. Není pravda, že v posledních dnech tu bylo všechno jako dřív. Je jasné, že tohle si nedokázal představit nikdo, to jistě ne. Ale proslýchalo se, že se v Krugueru něco děje."

MARTHA BELISOVÁ

„Před dvěma dny k nám přijel syn na návštěvu. Překvapilo mě to, neboť se u nás poslední dobou moc neukazoval. Ne že bychom se hádali, to rozhodně ne, ale přestože od nás bydlí jen šestnáct kilometrů, většinou si jen voláme, to je všechno. Vím, že má svůj život, holky a kamarády. Ale toho večera přijel a zůstal na večeři. Popíjeli jsme maté a dívali se na *Nezkrotnou*, což je v současné době nejsledovanější telenovela. Uvařila jsem boloňské špagety, a když se manžel vrátil z práce, zasedli jsme k večeři. Syn se zdál být v pohodě a působil uvolněně. Nebylo na něm vidět nic

divného, vypadal normálně jako vždycky. S chutí se najedl, pomohl mi sklidit ze stolu a umýt nádobí. Povídali jsme si o jeho práci (podařilo se mu získat dobré místo na obecním úřadě v Los Primeros), o jedné dívce, s níž si párkrát vyšel, a o motorce, kterou by si rád koupil za vydělané peníze. Jak už jsem ti říkala, nic zvláštního se nedělo až do chvíle, kdy byl na odchodu. Když odcházel, řekla jsem mu: ‚Dávej na sebe pozor, synku'. Matky tyhle věci vždycky říkají, protože se o své děti strachují celý život. Chytil mě za ruce a já viděla, jak se mu oči zalily slzami. Když si na to teď vzpomenu, naskočí mi husí kůže. Co se asi mému synovi tehdy honilo hlavou? Potom si protřel oči, políbil mě na rozloučenou a odešel. A to bylo naposledy, co jsem ho viděla živého."

MARTÍN LUPINNO

„Byl jsem tam na minulých slavnostech v roce 1986 a hned mě to chytlo. Bylo to tak úchvatné! Lidové tance, řemeslné pivo, jehněčí opékané na rožni nad žhavými uhlíky, horká čokoláda. Opravdu nádhera. Děti stavěly sněhuláky, dospělí si notně přihýbali a vyřvávali německé odrhovačky. Byla to jedna z nejúžasnějších turistických destinací, jakou jsem kdy poznal. Když jsem se vrátil, všem jsem o tom vyprávěl. A to asi byla chyba, nebo ne? Protože jsem o tom pověděl i čalouníkovi Dallovi a ten se rozhodl, že napřesrok, tedy v roce 1987, tam se ženou i se synem vyrazí. Pořád si to vyčítám. Jasně že si nikdo nedokázal ani představit, co se tam stane. Ale pocit viny mě neopouští. Kdybych jim nic neřekl, byli by dnes naživu."

JULIA RAUCHOVÁ

„Nedávno mi moje sestra Elsa říkala, že se chce přestěhovat do Los Primeros, protože Krugueru už má po krk, je tam sice hezky, ale zima a pro lidi jejího věku nevlídno. Taky mi navrhla, že mi bude pomáhat v kadeřnictví. Řekla jsem jí, že mi to připadá skvělé. Jsme dvojčata a takhle budeme zase pohromadě. Nabídla jsem jí, že může bydlet u mě, aby měla na začátku kde hlavu složit. Tento týden jsem o tom vyprávěla několika svým zákaznicím, s nimiž se bavím o všem – od problémů s dětmi přes nevěru, dluhy, výklady snů, nevyléčitelné nemoci v konečném stádiu až po gastroenteritidu a cysty na vaječnících. Jak říkám, pověděla jsem jim, že moje sestra-dvojče se hodlá usadit v Los Primeros. Byly nadšené. A dvacátého sedmého ráno mi jedna z klientek zavolala a ptala se, jestli už to vím. Vzpomínám si, že mi telefonní sluchátko vypadlo z ruky a omdlela jsem."

GREGORIO PINNA

„Měl jsem noční můru. Sny se mi většinou moc nezdají a noční můry nemívám už vůbec. Minulou noc jsem se ale s trhnutím probudil, moc si toho nepamatuju, jen úlevu z toho, že moje žena vedle mě klidně spí a že to všechno byl jen sen. V tom okamžiku jsem zaslechl zvuk sirén. Mohlo být tak šest ráno. Houkalo jich hodně: policajti, hasiči, záchranka. Vyšel jsem ven na cestu, abych se podíval, co se děje. Venku byl i ten hubeňour Rivas, zničehonic se tam na vedlejší cestě zjevil v běžeckým tričku, v týhle kose. ‚Co

se děje, maratónče?‘ zavolal jsem na něj. Mávnutím ruky a pokrčením ramen mi naznačil, že o tom nemá ani šajna. Vrátil jsem se domů, pustil si rádio a udělal si kafe. Netrvalo dlouho a v regionálním vysílání o tom začali mluvit. Tehdy mi došlo, že noční můra teprve začíná. Měl jsem tam dceru, zetě i vnoučata.“

FERNANDO BRO

„V duchu mě napadá tenhle obrázek: vidím Kruguer jako místo snů, horskou vísku uprostřed kopců, chaloupky a hezky upravené zahrady, dlouhé uličky ve stínu stromů, modravé hory, všude klídek a pohoda. Pokaždé když jsme tam přijeli, se v mém nitru okamžitě rozhostil klid. Místo, kam by stálo za to přestěhovat se na důchod. A pořád nemůžu uvěřit tomu, že se stalo to, co se stalo. Že se to stalo jen kousek od nás. Hlava mi to pořád nebere, dokonce ani dnes, po třiceti letech.“

CARLOS DUT (BÝVALÝ KOMISAŘ Z LOS PRIMEROS)

„Rád čtu. Hlavně knihy o historii. Jen se podívejte: tahle hromada je o druhé světové válce. Tahle zase o Malvínských ostrovech. Tak sedmdesát sedmdesát pět procent – nevím to přesně – všech knih, co tu vidíte, je o historii. Teď když mám internet, se taky často dívám na dokumenty. Nejvíc mě zajímají bitvy. Abyste rozuměli, významné bitvy: Waterloo, bitva v Bismarckově moři, bitva o Stalingrad. Bombardování Drážďan. Baví mě představovat si, jaké to

tam asi tou dobou bylo, rád bych na vlastní kůži poznal takovou tu hraniční mez. Protože to je to, o co ve velkých bitvách jde: hraniční mez. Bojuje se o to, jak daleko až ta mez může zajít, jak to bude vypadat a co z toho kdo může mít. Přesně to, co v knihách není. A přitom je to to nejdůležitější. V knihách najdeš, co já vím, počty, cifry, čísla, rozhodnutí nejvyššího vedení, ale hraniční mez tam není. Dočteš se, kolik tam bylo mrtvých, kolik kdo nasadil letadel a letadlových lodí, tanků, raket, lodí a ponorek. Ale o autentické zkušenosti z bitvy, o opravdickém zážitku houbeles. Křik a bědování, kouř, krev, obcování s kurvama, usekané ruce a nohy, co padají na zem, zabarvení nebe nebo tvar mraků – o tom se nikde nic nepíše. Ledaže by tam ten historik, co to psal, přímo byl nebo měl bujnou fantazii, což se pro tento žánr jaksi moc nehodí, neboť historikové by se měli držet v rámci jistých dokumentárních mantinelů, a to především u těch oficiálních publikací, těch, kterým se zpravidla přisuzuje jistá míra věrohodnosti, přičemž získané a prostřednictvím jejich díla veřejnosti předkládané informace se mají zakládat právě na důvěryhodných zdrojích. Viděli jste fotografie Krugueru? Já vám je ukážu. Hned to bude, nemějte strach. Viděli jste příslušný spis? Až budete mít přístup k těmto věcem, sami poznáte, kde je hraniční mez. To je to, o čem tu mluvím.

Jakmile člověk něco takového zažije, změní ho to navždy.

Kluci hasičský, moji kolegové i já sám. Nikdy na to nezapomeneme. Nikdy. Určitě se i jim zdá o tom, co tenkrát v noci spatřili, bylo to něco tak obludného! Zcela jistě se

občas uprostřed noci vymrští a běží se podívat na spící děti. A zkontrolovat, jestli jsou okna a dveře dobře zavřené. Všem se nám to děje. I mně.

Uzřeli jsme hraniční mez.“